СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 138. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 16-го червня 1939. No. 138. Jersey City, N. J., Friday, June 16, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДИСКУТУЮТЬ НАД ГРІШМИ НА БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНҐТОН. — Конґресовий комітет засобів вніс перед наради конґресу проєкт грошевих видатків на „Доблю Пі Ей" на наступний рік. Проєкт той покривається вповні з бажанням адміністрації. Проте слідні в ньому великі ощадности. Всіх грошей призначено на ту ціль 1,477 міліонів долярів, поверх 800 міліонів долярів менше, ніж призначено минулого року на ту саму ціль. Крім того запропоновано деякі зміни в адміністрації. Замісць одного головного директора і поодиноких директорів на місцях рішено потворити заряд з трьох осіб. Гроші на безробіття мусять бути так розділювані, щоб не служили партійним інтересам. Рішено знести всі федеральні проєкти, в першу чергу театральні проєкти, хіба на ту ціль дасть гроші стейт. У новім проєкті є теж застереження, звернені проти контрольованої комуністами „Воркерс Елайенс". Над цими справами ще розведеться дискусія в конґресі й голосування.

ХОЧУТЬ МОНЕТАРНОЇ КОНТРОЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський банковий комітет поручив сенатові, щоб той ухвалив $100,000 на створення спеціяльного монетарного комітету, який мав би точний нагляд над доляром і не допускав до девалюації доляра. З другого боку є кола, які є проти цього і хотілиб цілковитої стабілізації доляра.

ДЖАН ЛУІС РОЗВІВАЄ НАДІЮ НА МИР.

ВАШИНҐТОН. — Голова Конґресу Промислової Орґанізації, Джан Луіс, накинувся гострою критикою на Американську Федерацію Праці і сказав, що вона є в руках кількох реакційних, самолюбних провідників, які не дбають про добро робітничого руху, а потурливо дивляться на недомагання в ньому. Водночас він заявив, що зо своєю орґнаізацією буде боротись проти А.Ф.П. до останку. Ця заява Луіса знищила і ту малу надію на мир у робітничім русі, яка дотепер існувала.

ДАЛЬШІ СКАРГИ ЧУЖИХ ПАВІЛЬОНІВ.

НЮ ЙОРК. — Чужинецькі павільони на Світовій Виставі далі скаржаться на робітничі відносини і на те, що місцеві юнії змушують їх затруднювати своїх робітників, хоч вони не вміють виконувати тої спеціялізованої роботи, яку потраплять виконати спроваджені з Европи спеціялісти. Супроти цього павільони мусіли витратити коло 20 міліонів долярів більше грошей, ніж плянували.

УКРАШУВАТИМУТЬ ШЕСТУ ЕВЕНЮ.

НЮ ЙОРК. — Відколи усунули з шестої евені в Ню Йорку надземну залізницю, та вулиця прибрала кращий вигляд. Тепер власники домів тої вулиці, які зорґанізувались у спеціяльне товариство, хочуть украсити ту вулицю так, щоб вона дорівнювала пятій евені, або Бродвеєві. Вкупі з міським департаментом парків згадане товариство задумує обсадити ту вулицю здовж деревами.

СУД ПРИВЕРТАЄ СУМУ НА ДИТЯЧІ САДКИ.

НЮ ЙОРК. — Коли стейтова леґіслятура в Олбані обтяла проєкт буджету адміністрації і відкинула між іншим суму, призначену на дитячі садки, адміністраційні кола подали справу в суд на тій основі, що це було неконституційне. Тепер суд розглянув цю справу й одні обмеження затвердив, але обмеження на дитячі садки відкинув. Леґіслятіра думає далі боротися за своє рішення.

КЛОПІТ МАРЛЄНИ ДІТРІХ З ПОДАТКАМИ.

НЮ ЙОРК. — Фільмова акторка Марлєна Дітріх, що кілька днів тому приняла американське громадянство, тепер переконалася, щи приняття американського громадянства не лише що не увільняє від усяких клопотів, але ще накладає нові обовязки. Коли вона хотіла минулої середи всісти на корабель Норманді, щоб відїхати на американський пашпорт до Европи, федеральні аґенти відібрали їй увесь баґаж і зажадали заплачення податків у висоті $142,000. Марлєна здивувалась, бо, як казала, вона все податки точно платила. Аґенти тоді їй сказали, що податки відносяться до попередніх років від її фільмових приходів. Як довго вона була чужинкою, її не обовязувало це платити. Як тільки стала громадянкою, то змушена платити і від тих других доходів податки. По довгих торгах аґенти взяли в заклад її дорогоцінности на висоту $100,000 і так відпустили її в дорогу. Марлєна зо злости аж гризла нігті.

БЕРЕМО ГРОМАДНУ УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКІМ ДНІ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ В НЕДІЛЮ, 18. ЧЕРВНЯ 1939 РОКУ. УКРАЇНЦІ З ЦІЛОЇ АМЕРИКИ ЗАМАНІФЕСТУЮТЬ У ТОЙ ДЕНЬ КУЛЬТУРНИМ ВИСТУПОМ ВІКОВІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ДО ПОСТУПУ І ВОЛІ.

700-ЛІТТЯ КАТЕДРИ У ФРАНКФУРТІ.

З нагоди 700-ліття катедри св. Вартоломея, що припадає цього року, м. Франкфурт відготовляє велике свято. Будову катедри, що стоїть на місці церкви св. Сальватора з IX. в, закінчено у 1239 р. Катедру кілька разів перебудовували. Двічі вона згоріла: в 1349. і 1867 р. Західню вежу катедри збудували щойно в 1514 р. У цій катедрі коронувалося 16 німецьких цісарів.

ПОЛІТИЧНА СУКНЯ.

Вдова по венезуальськім ґенералі Гідальґо приїхала до відомої французької купелевої місцевости Біяріц і там хотіла демонстраційно звернути на себе увагу своєю сукнею. На сукні були вигантувані три столиці: Берлін, Рим, Токіо, сполучені одною віссю. Коли вона ввійшла до касіна, обурена публика розірвала її сукню, а поліція нишком радила їй виїхати для політичної пропаґанди до Еспанії.

ТРОЯТЬ ХУДОБУ.

Від якогось часу в місцевості Алеґрете в Ріо Ґранде до Сул (Бразилія) почала масово гинути худоба. Занепокоєні фазендярі (фармери) візвали ветеринаря, який ствердив, що худоба гине від звичайної отруї. Поліція докладає усіх зусиль, щоб викрити ориґінальних злочинців.

ДО ЛАТВІЇ НА РОБОТИ.

З Кремянця виїжджає цими днями на рільні роботи до Латвії партія робітників, числом коло 500 осіб. Цих робітників законтрактували на 6 місяців.

ВИТРАТА ГРОШЕЙ ДО НІЧОГО НЕ ДОВОДИТЬ.

Професор Волман, нюйорський дорадник у справах праці, сказав, що політика уряду, яка опирається на тому, щоб шляхом державних грошевих витрат збільшити покупну силу людей, а також шляхом державних робіт дати працю людям, хибила. Треба сподіватись небавом більше клопотів у робітництві, а також треба сподіватись фінансового хаосу, викликаного зростаючими державними довгами. Цьому моглоб зарадити тільки обмеження грошевих витрат, говорив він.

РАДІОСТАЦІЯ НА КОЛЕСАХ.

Дирекція державних шляхів у Новій Зеляндії співпрацює з тамошньою радіофонією у будові подорожної радіостації. У звичайному пасажирському поїзді міститься студіо, контрольна кімната та все приладдя для технічного персоналу. Цей поїзд подорожує між містами провінції Норт Айленд, які переважно не мають льокальних радіостацій. Працюючи у якійсь місцевості, ваґонова радіостація надає авдиції, звязані з льокальними подіями. Вона має силу 25 кв. та надається з антен, приміщених на даху ваґона; в часі праці радіостації підіймається ці антени вгору.

ФІНЛЯНДІЯ НЕ ДОВІРЯЄ РОСІЇ.

Фінська преса висказує побоювання, що на випадок порозуміння між Росією й Анґлією Росія може захотіти знищити самостійність Фінляндії, себто окупувати її для Росії.

ЗАГАДКОВЕ ПОСТРІЛЕННЯ ПІД ЛЬВОВОМ.

22. м. м. знайшли у лісі коло залізничого перестанку „Маріївка" за Личаківською рогачкою Мих. Сиротюка з простріленими грудьми. Сиротюк походить з Кривчиць. Раненого перевезли до лічниці.

СОВІСНИЙ ГРОМАДЯНИН.

Цими днями заявився до поліційного комісаріяту паризької передміської місцевости Венсен якийсь громадянин і заявив:

— Прошу видати мені дозвіл носити зброю. Осьтут мої папери.

Урядовець переглянув папери і видав дозвіл. Годину пізніше повідомили комісаріят, що той самий чоловік застрілився. На столі він залишив дозвіл на доказ, що йому вільно було стріляти.

ЗАСТРІЛЕНИЙ ПІДЧАС ПОГОНІ.

Постерунковий з Камінки Волоської, повіт Рава Руська, застрілив з карабіну підчас погоні П. Перетятка з Камінки. Його — як повідомляє польська преса — шукали за намагане вбивство на особі гайового та за приналежність до ОУН.

ПІМСТА МУРАВЛЯ.

Громадянин Розаліндо де Олівейра в Курітибі (Бразилія) випив вечором склянку води і зараз потім почув сильні шлункові болі. Коли звернувся до лікаря, той ствердив, що Розаліндо проковтнув з водою великого муравля „саува", який кусав шлунок, аж доки не згинув. Розаліндові не грозить жадна небезпека.

КОРОЛЬ НА ВИСТАВІ.

Король Юрій і королева Єлисавета їдуть „тракторовим поїздом" на Світовій Виставі в Ню Йорку, щоб набрати загального поняття про неї. Проти королівської пари сидять Ґровер Ґвейлен, президент виставової корпорації, і канадійський премієр Мекензі Кінґ, за нею посадник Ля Ґвардія й сестра премієра.

ЗГАДАВ ЗА АВТОНОМІЮ ДЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

БУДАПЕШТ. — Зачалися наради нового мадярського парляменту. У своїй вступній промові реґент Горті згадав також і за ті землі, що їх прилучено до Мадярщини, а при цьому заповів, що на тій сесії нарад має бути також ухвалений статут про автономію Карпатської України.

ДАЛІ ВТІКАЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Польські ґазети доносять, що кожного дня польська погранична сторожа перепускає сотні втікачів з давньої Чехо-словаччини. Головно втікають із Словаччини. До Польщі перелетіло досі пять словацьких літаків.

ОФІЦІЙНО ЗАПЕРЕЧУЮТЬ.

ВАРШАВА. — В часі, коли в усіх польських ґазетах повно відомостей про творення чеського леґіону в Польщі, урядово заявляють, що такого леґіону не буде, бо його створення погіршилоб німецько-польські відносини. Та проте часописи подають ріжні інтервю з ґен. Прхалою, з яких виходить, що такий леґіон уже існує.

НАПРУЖЕННЯ В СЛОВАЧЧИНІ.

БРАТИСЛАВА. — Постійно далі кружляють між населенням вісті про згоду, яка запала між Німеччиною і Мадярщиною щодо поділу Словаччини. Мадярщина проводить економічну бльокаду Словаччини. Край відчуває нужду. Фабрики замикають. Валюта падає вниз. Та тому, що Німеччина ґарантувала Словаччині незалежність на 25 літ, розбір Словаччини буде переведений мирним способом. Словацькі провідники самі звернуться до Мадярщини і будуть змагати до федерації з нею. Тоді місто Братислава і долина ріки Ваги припалаб Німеччині. Вони укріплені німецькими заходами. Ті, що пускають такі вісті, кажуть далі, що Словаччина здана на ласку, бо хоч має військо, то не має зброї, яку Німеччина зобовязалась доставити, але не доставила.

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ПЕРЕСУВАННЯ ВІЙСЬК.

БЕРЛІН. — У світовій пресі, зокрема в анґлійській, точно подають, як Німеччина скріплює німецько-польську границю. Зокрема, як кажуть, сконцентрувала Німеччина великі сили в Словаччині, в горах Карпатах, так, що може кожної хвилі завдати Польщі сильний удар вмаршем до Галичини. Німецька преса називає те все „британійською безстидною брехнею". Каже, що пересування військ є цілком звичайною річчю.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ У ВАШАВІ.

ВАРШАВА. — Прибув до Польщі амбасадор фон Мольтке, щоб зговоритись у справі якогось співжиття. З Данціґу Німеччина не резиґнує, але хоче, щоби була злагіднена німецько-польська боротьба в пресі. А також щоб через напруження не терпіли національні меншини: польська в Німеччині, німецька в Польщі.

НАДІЮТЬСЯ ВЕЛИКИХ ЗМІН.

ПРАГА. — Щось станеться. Це всі відчувають. Але що, ніхто не знає. Одно певне, що не буде так, як було досі. А це означає, що коли не скінчиться на закріпленні німецької влади, то наступить формальне злиття Чехії й Морави з німецькою державою. Та до того останнього ледви чи тепер прийде.

АНҐЛІЯ В КОНФЛІКТІ З ЯПОНІЄЮ.

ЛОНДОН. — Назріває дуже серіозний конфлікт на Далекім Сході. Японія проголосила бльокаду британійської концесії в Тяндзині. Заноситься на те, що Анґлія готова ті концесії втратити цілковито, а це значилоб виперття Анґлії з Китаю. Британійський кабінет міністрів, розбираючи цю важну справу, хоче піти шляхом відплати і замкнути деякі важні британійські пристані перед японськими кораблями.

ВОРОГ, ЧИ ПРИЯТЕЛЬ?

ТОКИО. — Чим є Анґлія для Японії — ворогом чи приятелем? Японський часопис відповідає, що тепер не йде про концесії в Тяндзині, бо це дрібна справа, а йде про те, що Анґлія завжди була і є ворогом Японії. І тому не буде спокою для Японії, поки Китай не буде відтятий від британійських впливів.

МОЖЕ АЖ ТЕПЕР ПОГОДЯТЬСЯ.

МОСКВА.— Супроти японсько-анґлійського напруження на Далекім Сході готово прийти до згоди між Анґлією і Советами, бо Анґлія ніде тепер на дальші уступки.

ПОЛЬСЬКА МІСІЯ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Прибула польська місія з Польщі для військових і економічних цілей. Польща хоче дістати позичку на суму яких $100,000,000. Анґлії тяжко буде відказатись, бо Польща каже, що грошей треба на оборону краю, а Анґлія зобовязалася Польщу охороняти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятницю (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

УРЯД І НЕВТРАЛЬНІСТЬ

Нарешті по довгих дебатах і торгах предложив комітет заграничних справ у палаті послів проект нового закону про невтральність, себто про поведінку Злучених Держав на випадок війни. Проект був ухвалений поважною більшістю комітету, де за нього голосували члени за своєю партійною приналежністю: демократи назагал „за", републиканці „проти". Було це випливом натиску адміністрації на членів Демократичної Партії, бо цей проект є просто проектом адміністрації. З того боку й треба розглянути цей проект.

Проект виходить із заложення, що його ціллю є охороняти безпеченство й мир Злучених Держав і захороняти життя американських громадян на випадок війни. З тою ціллю він береться встановити належний спосіб поведінки на випадок вибуху війни. Передовсім на такий випадок президент Злучених Держав мав би право проголосити існування війни між чужими державами й зарядити введення в життя постанов закону про невтральність. З цього вже виходить, що президент не мав би такого обовязку, отже це булоб його право розпоряджатися щодо проклямації за своєю думкою.

Коли президент буде вважати це за потрібне й проголосить існування війни між державами, він подасть притому воюючі держави й з тою хвилею стане для американських громадян безправним подорожування на кораблях тих держав, хіба що президент це дозволить спеціяльною проклямацією і під певними умовами. Як президент оголосить існування війни між якимись державами, то мешканцям Злучених Держав не буде вільно торгувати з воюючим урядом або його аґентами, хіба знову за дозволом і під умовами президента. До воюючих країн не буде вільно вивозити якінебудь товари, хіба що ці товари будуть заплачені в Америці. Не вільно теж буде збирати в Америці фонди для воюючого уряду; вільно буде одначе збирати жертви на медичну поміч через таку організацію, як Червоний Хрест. Президент може теж обмежити вживання американських портів як основ достави товарів, заборонити кораблям воюючих держав заїжджати до таких портів, ба навіть заборонити американським кораблям торгувати зброєю.

З постанов проєкту виходить ясне бажання американського уряду не дати втягнути край у якусь небажану ним війну. З поодиноких постанов можна вичитати виразні натяки на певні факти з минулого, як наприклад затоплення „Лузитанії" й американських громадян на ній. Американський уряд видно хоче охоронитися перед тим, щоб такі факти заскакували його. Такий закон скріпив би значно владу президента на випадок вибуху десь війни й дозволив би йому керувати американським кораблем багато певнішою рукою, згідно з добре обдуманим пляном і згідно з урядовим розумінням інтересів американської держави.

НОВА ОРІЄНТАЦІЯ?

Становище, заняте Гітлером у справі української, властиво в справі Карпатської України, викликало в українській пресі бурю огірчення. Не говоримо тут про фальшиве обурення соціялістичної чи радикальної преси, бо вдійсності вона поборює Гітлера не за його відношення до Карпатської України чи до української справи, лише за його ідеольоґію. Іде нам про українську національну пресу, що гостро таврує Німеччину за те, що покинула наше Закарпаття на потали Мадярщині. Таке таврування природне і зрозуміле. Та чого **не можна цілком поняти**, це те, що наша громадська думка зачинає при цьому підпадати під впливи завзятих ворогів усього українського, підпадати під впливи течій і напрямків, які завсіди були і нині є проти поставлення якоїб то не було України... Як реакція на захоплення Німеччиною наступає кокетування держав нової антанти і... навіть сталінівської Росії!

Ось це є те, що є недопускальне і з чим треба боротися.

Певно, відносини світової політики міняються від одного надзвичайного видання газети до другого так, що тепер далеко лекше приповідати те, що станеться за сто літ, ніж те, що станеться завтра. Певне є те, що може завтра саме Анґлія і Франція будуть тими державами, які оборонятимуть самостійність України. Хоч цього ми не знаємо... Але все ще не сміє нам закривати очі на дійсність. А дійсність нам наказує мати на увазі, що: 1) західні держави не зробили в справі української нічого такого, щоб моглоб прихилити до них наші симпатії: так як Німеччина зрадила Карпатську Україну, так і антанта свого часу, визнаючи „правительство Южной Росії" — з Денікіном і Вранґлем — зрадила цілу Україну... 2) Не смімо замикати очі на те, що робиться **тепер** в Україні під панованням большевизму.

Це правда, що Німеччина зо своєю політикою в Чехії і Словаччині та зо своїми протекторатами над вільними народами підірвала свою репутацію „визвольниці народів". Такого протекторату, що в Чехії, Україна ніколи не прийняла б. Що з того всього вийде, — це музика будучности. Але нас болить теперішність, себто дійсність, а ця в Україні під урядами большевизму є жахлива, є така, що ціпеніє акров... Чи ми маємо про це забувати? Чи ми маємо кокетувати голосно чи мовчки, очима, з кривавим режімом Сталіна? Тільки тому, що Німеччина моглаб піти на Україну і там запровадити наприклад, протекторат? Чи тому, що Німеччина як пішлаб на Україну (чи піде?), то моглаб її взяти як у 1918 році під опіку, маємо ставати приятелями Сталіна і ліквідувати наш фронт проти кривавого його режіму, що нищить, винародовлює і вилюднює вже **тепер, не в майбутнім,** Україну?

Це очевидний абсурд. Якаб ситуація не була, хто не йшов би нам на допомогу, одна група держав чи друга, чи жадна, **ми ніколи не можемо годитися з тими, що визнають цей стан, що є в СССР,** бо цей стан можуть затверджувати тільки ті, що є проти України і тільки прихильники єдиної і неділимої Росії...

Також очевидний абсурд іти на вудку, яку тепер в українській національний табор спритно закидають білі росіяни: мовляв, бачите, німці вас зрадили, а большевики вас гноблять, то йдіть до нас, погодіться з федерацією (як співають соловії мілюковські в паризьких „Последних Новостях", і все буде гаразд. Бож і так цілий ваш сепаратизм був викликаний єдино червоним тиранством...

Ось проти цього мусимо застерегтися! Не даймо звести нашу політичну думку на манівці. Німеччина Німеччиною, але ми думаймо про себе. Тому памятаймо, що задержання єдиної Росії як тюрми народів — це смерть Україні. А дороговказом нашої політичної думки мусить бути воля України.

ВБИВНИК КАРПАТСЬКИХ СІЧОВИКІВ ПРХАЛА БУДЕ НАЧАЛЬНИКОМ ЧЕСЬКОГО ЛЕҐІОНУ В ПОЛЬЩІ

Чехи тепер з ненависти до німців зачинають підлабузнюватися до поляків, а навіть стараються зорґанізувати в Польщі чеський леґіон, звернений проти німців. Та найцікавіше, хто зголосився в Польщі на команданта цього чеського леґіону.

Отже ніхто інший, як ославлений герой і вбивник карпатських Січовиків, **ген. Прхала.** Він уже появився разом зо своєю жінкою (московкою) у Варшаві. Тепер одна з польських газет наводить розмову свого репортера з ним.

Ґен. Прхала має 47 літ і говорить дуже добре по польськи, бо перед війною служив у Кракові при 15 полку австрійської піхоти. Про події в Карпатській Україні в березні цього року розповів ґенерал Прхала таке:

В ночі з 13 на 14 березня зателефонував несподівано мін. Ревай з Братислави до президента о. Волошина та повідомив його, що його (Ревая) старання повелися, що все було докладно обговорене, та що Гітлер згодився на оголошення **самостійности** карпатсько-української республики, одначе під умовою, що о. Волошин його про це попросить, а рівночасно і про німецький протекторат над Карпатською Україною. Рівночасно припоручив мін. Ревай узброїти Січовиків та вислати їх на польську границю (тут уже Прхала очевидно добре пробрехався! — Іван С.).

Я (казав Прхала) переконався, що о. Волошин справді приказав Січовикам узброїтись, і тому я в годині 1:30 в ночі зателефонував до полк. Ваки (чеха на українській службі. — І. С.) та запитав його, чи такий приказ видано. Довідавшися, що так, я завізвав до себе Ваку та запросив о. Волошина і рішучо противився висилці Січовиків на польську границю. (Прхала, очевидно хоче тепер підлизатися полякам, бо тоді не від поляків, але від мадярів грозила небезпека Карпатській Україні! — І. С.).

Тимчасом зза вікон було вже чути вистріли. То Січовики (?) стріляли до чеських варт при урядових будівлях. Отже я видав приказ чеській жандармерії і чеському війську, щоб роззброїли Січовиків. Внаслідок того прийшло до кількох сутичок на полудні (?!) від Хусту, причім упало 150 Січовиків і 7 наших людей зпоміж пограничної і митної сторожі. Остаточно задержали ми владу в наших руках.

(Прхала цілком промовчує, що з **гармат** стріляв на Січовий Дім і там стільки народу намордував! На полудні від Хусту не було нагоди на кого стріляти! — Іван С.).

Одначе вже в 5 годині рано прийшла вістка, що мадяри вмашерували на Карпатську Україну. Я звернув отже військо проти мадярів (ніколи цього не було! — І. С.). Тимчасом майже одночасно прийшов ультимат з Будапешту, а з Праги приказ евакувати наше військо й урядництво разом з родинами. Щоб це виконати, я 3 дні не допускав до заняття Хусту, і аж потім рушили ми з цього міста, причім 2 батальони 56 полку перейшли румунську границю, а 4 батальони словацьку, причім ті відділи були розброєні". (А Прхала промвчує, що підпалив склади муніції, щоб лише не дісталися в українські руки! — І. С.).

— А щож роблять тепер чеські старшини та військо? (уже під німцями. — І. С.) — спитав польський репортер.

„Наші старшини ходять іще покищо в мундурах, але вже дістали (від німців) по 3,500 корон на закупно цивільної ноші. Крім того дістають іще і ґажу, але це вже недовго потреває. 50% старшин мають бути звільнені зо служби до 1. липня, 25% до 1. жовтня, а решта до кінця року. Взагалі робиться заходи, щоб усі дістали відповідне заняття для обезпечення існування".

— А чому ж ви, пане ґенерале, не хотіли лишитися в краю?

„Бо не подобалися мені тамошні відносини".

— А якже ви дісталися через границю?

„Без усяких труднощів. Щоб виїхати за границю, можна легко дістати заграничний пашпорт, треба одначе до того дістати перепустку від Ґестапо (німецької тайної поліції. — І. С.), що вже трудніше. Я одначе легко таку перепустку роздобув, бо я заявив, що хочу дістатися до Словаччини, де маю жінку і дитину, що зрештою відповідало правді. І доперва в Братиславі постановив я перенестися до Польщі".

І ось показав Прхала свій пашпорт, який є властиво давнім чеським пашпортом, до котрого додано лише нову окладинку з надписом трьома мовами: чеською, німецькою і французькою. Надпис цей звучить: „Німецька Держава, Протекторат Чехії і Морави". Пашпорт є заграничний, бо Словаччину уважається тепер за чужину. І тому на пашпорті є словацька віза, видана в Празі та польська, видана в Братиславі.

— Якіж настрої панують у Чехії та Словаччині?

„Протинімецькі і польонофільські. Зокрема у Шлеську і в Мораві. У теперішній ситуації ми є цілим серцем за Польщу. Годі однак про це явно говорити, бо всюди є повно аґентів від Ґестапо. Я є одначе переконаний, що як лиш міжнародне положення зміниться, то ті настрої знайдуть голосне виявлення. Якщо дійшлоб до вибуху війни, то чеський нарід займе безумовно відповідне становище і всіми способами виявить свою ненависть до німців. І тепер уже бувають невеликі саботажі, які покищо не мають іще значіння".

— Щож властиво викликує головно такий ворожий настрій супроти німців?

„На це складається дуже багато причин, однак оливи до вогню доливають масові евакуації робітників, вивіз з краю ріжних товарів та гноблення на кожнім кроці. У самій Празі це не дається так відчувати. Але на провінції, а зокрема у Мораві, вводиться безоглядну ґерманізацію. І так нема уже Брна, а є лише Брін. Усюди вже є площа Адольфа Гітлера, або вулиця Гінденбурґа, а навіть уже є площі в честь 15. березня, коли то німці вмашерували в Чехію. Це вже справжня провокація, бо це є власне день нашої остаточної загибелі".

— А чи правдою є, що у звісних вересневих днях були чехи просто заскочені розвоєм подій?

„Це правда. Ніхто не припускав, що події так скоро розвинуться, але вже 30-го вересня ми знали, що це є початком кінця".

— А проте Гаха стоїть дальше на чолі чехів!

„І це правда, але він не має ніякої поваги між нашим народом. А коли плебісцит випав одноголосно, то лише навмисно, щоб німцям не показувати, що між нами є якісь ріжниці думок. То німці увжали нас за народ розсварений між собою та взагалі за якусь зліпку з ріжних народів. І тому попирали вони (німці? — І С.) сепаратистичні карпаторуські змагання, що не мали властиво ніяких підстав".

— А як виглядає протипольська німецька робота на ческо-словацьких землях?

„Мені здається, що головною метою завзятого німец-

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(104)

— Моє! — промовив Кудеяр, затремтівши всім тілом.

— Проклятий же ти від Бога і від людей, князю Юрію Василієвичу! — сказав Шиґона. — Томитися тобі невимовними муками стільки літ, скільки нині згине людей православного народу в Москві!

Шиґона віддалився; Кудеяр стояв як укопаний, очі його без мисли дивилися на пожар. Незвичайна фізична сила Кудеяра не могла устоятись проти незвичайної душевної бурі. Нема такої сили, котраб моглаб витревати в боротьбі з добром, тому, що добро є сам Бог: або покорись йому, або — страшно впасти в руки Бога живого! Кудеяр упав навзнак без душі.

Москва горіла з поражальною силою: сонце, крізь покривало диму, лило зловіще буре світло, мов через закопчене вікно. Вітер ставав сильніший, хитав хвилями полумін і розносив на всі сторони снопи іскор; перелякані стаї голубів, ластівок, галок кружили у воздусі, не знаходячи собі захисту. Хан Девлет-Ґірей стояв з мурзами у двірці, любувався тим видом і в поетичнім одушевленні сипав реченнями з корану, заправляючи їх реченнями власного надхнення.

— О, пророче! які правдиві слова твої! О, пророче! який божевільний, дивлячись на це, посміє сумніватися в тім, що ти вістив не від Бога. Ось день тяжкий для ворогів наших, синів пекла і загляди! Щож, невірний царю Іване! Ти уповав на свої багатства, гордий був своїми скарбами. Помогли вони тобі? О, шаленний! Ти не знаєш того, що написано в корані: горе збираючому скарби і думаючому, що вони вічні. Все багатство людське — порох і марність перед чеснотою. Чиж не стали похожі твої скарби на легкокрилих мотилів, що втікають від лакомих дітей? Деж ти, божевільний недовірку, царю Іване? Кудиж ти втік? Носиш символ орла, а сам став подібний боязкому заяцеві. Прийди до нас, стань поруч нас, подивись разом з нами на свою столицю, заплач над погубою множества своїх високородженних боярів і підлих рабів. Ти заплачеш при нас, а ми зрадіємо при тобі! Клянусь бистротою кінських ніг, що добувають вогонь з каміння підчас погоні за невірними, вони не устоються проти нас. Магомет великий і радий вірі! Ми прийшли в сторону невірних, щоб звузити границі невірних; нехай станеться за словом корану. День суду постиг ворогів наших. Верстви вогню під ногами їх, верстви вогню над їх головою. Тінь чорного диму стане їм мракою Еблісу: вона не заступить їх перед стовпом полуміни, вісником вічного вогню Альґотани, призначеного для них по їх смерти! Ельсагія, місце смутку і муки — їх призначення. Вони взивають: Господи! відверни від нас вогонь і дим, а Бог посилає вітер, щоби побільшити вогонь і поразити погубою найбільше число їх. О, Господи, побільши вдвоє, вдесятеро їх муки смерти. Пішли на них дощ каміння. Хай буде вогонь викроєною для них одежею, хай вони просять роси, а ангел смерти подасть їм кипятку. Хай у скаженості кусають собі руки, хай гризуть дерево смерти, щоб воно стало в нутрі їх розплавленим металем. Глядіть, глядіть, правовірні! Небо стало як розтоплена мідь, а гори ніби покриті жмутками червоної шерсти, як сказано в корані. Хваліть Бога і пророка його, правовірні. Наповніться духом віри і відваги. Бийте, нищіть ворогів, не майте для них ніякого милосердя, бо це не є волею Бога. Вбивайте їх, проливайте кров їх і вяжіть міцно путами бранців, як сказано в корані. Тим, більше ніж усякими добрими ділами, заслужите собі в Бога на прощення і рай, де в садах едемських будемо їсти овочі і мясо і лежимо на багато прибраних ложах з чорноокими дівами!

Москва-ріка стала виступати з берегів своїх, загачена тілами тих, що, втікаючи перед вогнем, в непритомності кидалися в воду.

— А де мій тат-аґаси? — сказав хан. — Покличте його сюди до мене, нехай натішиться разом з нами загладою своїх давніх краянів, яку він краще ніж ми всі так хитро придумав.

Девлет - Ґіреєві принесли вістку, що його тат-аґаси помив наглої та несподіваної смерти: приходив до нього якийсь старець з Москви, говорив з ним щось по русски; бачили здалека, що тат-аґаси дав йому щось у руки і знов говорив з ним, потім старець відійшов, а тат-аґаси впав і вмер.

Девлет - Ґірей підніс угору вказуючий палець правої руки, держачи голову, звернену наліво, потім сказав:

— Подайте мені коран. — І коли подали ханові коран, він сів, заглибився в нім, листував його, неначе глядів там пояснення дивного кінця Кудеяра; вкінці положив коран і не сказав нічого, не знайшовши, як видно, в корані влучної відповіди на зродження в його голові питання.

—————о—————

Минали роки, десятки літ, віки. Москва, відбудована після пожару, нанесеного їй злобою Кудеяра, нераз потім була жертвою і пожарів і нападів чужинців. Важко приходилось і цілій московській Русі: сильно рвали і руйнували її литовські і русскі злодії підчас лихоліття; потрясали її ватаги Стенки Разіна, Булавського, Некрасова, Пугачева й інших; багато вешталось по її лісах і дорогах опришків, лишаючи по собі память у народних піснях, а імя Кудеяра не випало з народної памяти. В цілій нинішній середній Росії, в окраїнних городах давної доби, в давній землі Сіверській, на берегах Оки, Жиздри, Угри, Упи, Дону, Мечі, Бистрої Сосни і в давній рязанській землі — всюди знане імя Кудеяра. Знають про нього і на берегах Волги, в саратівським, в симбірським, в самарським краю. Де лише є яр зо слідами землянок якоїсь загадкової оселі — там, кажуть, жив Кудеяр-розбійник... Де дикі хащі, де житло вовків, чоловікові робиться мимохіть лячно, де чоловіка, наче хто ззаду хапає — там Кудеяр. Той Кудеяр щось скитаючеся, страшне, тайне; ні живе, ні мертве; щось таке, чого й пояснити не можна. Дітей лякають іменем Кудеяра; боїться дітп в ліс, а батьки говорять їм: не ходіть туди, діти, там Кудеяр-розбійник ходить... там страшно!

(Кінець).

НЕДІЛЯ, 18. ЧЕРВНЯ.

Українська програма на Світовій Виставі зачнеться у 6. годині пополудні. Програма відбудеться на площі, що називається Court of Peace

ня Моравщини є, щоби перервати всяку душевну зауку з Польщею".

— А що робить тепер чеський промисл?

„А щож? Працює, однакож побоюється, що незадого забракне йому сировни. Відбувається також масове переселення німецьких робітників до чеських фабрик і навпаки. І так перенесено вже у глиб Німеччини біля 180,000 чеських робітників.

А дальше оповідав Прхала про велику масу воєнного матеріялу, що його німці забрали від чеської армії. Цього матеріялу було дуже багато та дуже доброї якости, чого не можна сказати про німецький воєнний виряд".

— Якіж він має хиби?

„На око він навіть добре виглядає, і конструкція його вела, але матеріяли на це невідповідні. І так, наприклад, у добре збудованім моторі не ділають відповідно вентилі. Ми мали напр. такий припадок, що коли раз наша 6-ци ліндрова тягарова „Татра" зударилася з німецьким повзом, то „Татра" лишилася ціла, а повз розлетівся на дрібні кавалки".

— А щож роблять ваші давні колеґи генерали?

„Ген. Сировий є тепер в надзирній раді товариства Обезпечень, а ген. Крейчи студіює тепер агрономію, бо хоче взятися до рільної господарки. Гаха — це людина без усякої вартости, а Сировий — то чиста нуля: і без характеру і без розуму. Його загально ненавидять".

На питання, чи ген. Гайде ще дальше рухається, відповів Прхала, що є ще горстка фашистів, особливо у Мораві, але це є німецькі наемники, що виконують хрунівську роботу супроти власних земляків".

Ген. Прхала стверджує, що Чехії говорять, начебто за Францією, а особливо в Польщі та у Франції, організується **чеський леґіон**. І так у Польщі має вже бути **7,000** охотників. Сам Прхала заявив охоту лишитись у Польщі та занятись організацією цього леґіону. Чехи масово будуть приступати до нього, якщо лише вдасться їм передертись через границю. І так недавно через Заользя перебігло знову майже 1,000 чеських жовнірів і старшини, з котрих декотрі зокрема летуни, переїхали до Англії.

Є майже певною річчю, що Прхала буде начальником чеського леґіону в Польщі. Він одначе ходить по Варшаві, все в окруженні пару тайних агентів, бо є переконання, що скорше чи пізніше живучі у Варшаві українці захотять його покарати за вимордування Січовиків у Карпатській Україні. Автім і Гаха, Хвальковський та Сировий подіставали присуди смерти від тайного чеського революційного комітету.

Бувший чехо - словацький посол у Москві, Фірлінгер, мав виклад перед чеськими емігрантами в Парижі та заявив, що Гаха і Хвальковский продали за гроші чехо-словацьку республику швабам. Це очевидна брехня, бо таке про них годі сказати.

Іван С.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

BETHLEHEM, PA. St. Dymitri Lodge, No. 288, will hold their meeting on Sunday, June 18, 1939 at 2:00 P. M. All members must be there. — Andrew Danyluk, Sec.; William Zowck Pres.; Demetro Muszasty, Treas.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Піврічні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 18. червня, в годині 2. пополудні, в галі парохіяльній, 4950 Савт Палайна вул. Уряд взиває всіх членів прибути на означений час. На тих зборах буде піврічне справоздання і інші річи до полагодження. Уряд напоминає довгуючих членів прийти й хоч частину свого довгу сплатити. — П. Горинищь, предс.; І. Побуцький, фін. секр.; В. Ґула, кас.; А. Фоца, рек. секр.

•З ДНЯ•

РІЖНИМИ ШЛЯХАМИ ДО ОДНОЇ ЦІЛИ.

Говорив один наш громадянин на відчиті, що його не турбує це, коли хтось має відмінні політичні погляди, щоб тільки він мав на увазі одну і ту саму ціль. Дослівно він сказав: „Коли хтось хоче йти до Киева одним шляхом, інший другим, а я іншим, то я їм усім стискаю руку і бажаю: до побачення в Киеві!"

Гарні слова і навіть у деяких випадках практичні. Коли шляхи до Киева вільні і безпечні, то, зрозуміло, хай собі кожний іде тим, що йому найбільше до вподоби. Але коли на шляхах позасідались розбишаки і грозять кожному прохожому розбоем, то тоді, здаеться, краще булоб, якби мандрівники гуртувались разом і разом від розбишак відбивались.

ТРЕБА ЗРЕКТИСЯ ШЛЯХІВ.

Але, щоб це наступило, то деякі мандрівники мусілиб зректися тих своїх шляхів, які вони накреслили собі на початку й мусілиб прийняти чиюсь іншу маршруту. Бо коли кожний мандрівник вперто обстоюватиме при своїй маршруті, то вони таки не стануть усі на один шлях і не пустяться разом у дорогу. Вони можуть разом сісти десь на роздоріжжі, разом побалакати, подискутувати. Але від тої балачки, навіть колиб вона була приязна і мирна, користи ніякої не буде, аж доки вони всі не зґодяться одним шляхом ступати.

Як довго вони сидітимуть десь над ровом і не будуть рухатися з місця, так довго існуватиме в них споводна єдність і згода. Але як лиш вони встануть, щоб далі рушати в дорогу, в одній хвилині їх єдність зникне. Бо один покаже на свій шлях, другий на свій, третій на свій... Прийдеться їм або знов сідати при дорозі й у той спосіб заховувати „єдність", або пускатись у дорогу таки окремо.

ВЖЕ КРАЩЕ ОКРЕМО, НІЖ СИДІТИ.

Зрозуміло, що найкраще булоб, якби вони зединилися й вибрали якийсь один шлях. Тоді певніше зближалисьб до Киева, бо подорож була би безпечніша.

Обовязком усіх працюватьв тому напрямку, щоб наші національні розпорошені сили скупчились на якімсь одним ідеольоґічнім шляху; щоб тим лекше можна було змагатися з розбишаками. Щоб це осягнути, ми всі повинні добре вдумуватись у наше положення і вибирати один шлях: той, котрий найпевніше веде до нашого національного визволення.

Але коли в нас є такі групи, які вперто обстоюють при своїм шляху і кажуть, що їх шлях найкращий, то краще буде, коли ми пустимо ті групи, хай вони йдуть собі само пас. Бо коли ми їх зженемо разом, то вони сядуть над ровом і не рушаться в дорогу ні кроком. Вони, можливо, будуть приязно балакати, навіть до себе приязно усміхатись, але коли прийдеться вибиратись у дорогу, себто виконувати справжню суспільну роботу, то всеодно вони розлізуться в ріжні боки. Наступить тільки проволока і баламутство.

ДОННА ҐРЕСКО

10-літня скрипачка, що виступить на Українсько-Американськім Дни на Світовій Виставі в Ню Йорку в неділю, 18. червня.

ВОГОНЬ І ВОДА.

Так видається, що коли, наприклад, практикуючий католик, який довгі роки повчає суспільність, що атеїзм, матеріялізм, соціялізм — це шкідливі струї, засяде разом з соціялістом-радикалом до нарад над тим, як розвязувати основні суспільні питання, то він або нещирий або недотепа. Таксамо, коли засяде до нарад з тим же католиком практикуючий радикал-соціяліст, який довгі роки вчив, що релігія, це опій для народу, що догматизм сковує людського ума, людські пориви, що це млинський камінь у ніг людського поступу, то він також або нещирий, або недотепа. Бо, засівши разом до нарад над основними справами, чи не доказують вони тим, що своїх власних наук і кличів вони самі не трактували поважно? Що ці науки були лише фрази без змісту, якими вони настроювали інших, але не себе самих?

ХВИЛЕВІ Й ОСНОВНІ СПРАВИ.

Те саме вийде, коли засяде до нарад над основними питаннями націоналіст з інтернаціоналістом, пацифіст з мілітаристом, і т. п.

Зрозуміло, що **це відноситься до основних суспільних питань**. Бо в кожній суспільності є чимало хвилевих, наглих, доривочних справ, над якими може спільно зупинитись кожний член, без огляду на його переконання. Всі разом, наприклад, можуть влаштувати якусь маніфестацію, підписати якийсь протест, влаштувати якесь всеохоплююче національне свято, вести гуманітарну акцію.

Ті надзвичайні, доривочні, хвилеві справи можна разом виконувати без попереднього ідеольоґічного обєднання.

Але коли клерикал і атеїст, ідеаліст і матеріяліст, націоналіст і інтернаціоналіст, мілітарист і пацифіст і т. д. беруться разом до основних питань, до будування держави, до „виправи на Київ", не знайшовши передтим якоїсь одної плятформи, одного пляну, одної деольоґії, одної маршрути, то це самообман. Замісць взаємно скріплювати себе, вони будуть взаємно шкодити собі. Бо всі вони дивляться відмінно на світ, і те, що один уважає корисним, інший уважає шкідливим.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

MLCHAILO HOLYNSKY, TENOR, HEARD WITH ENTHUSIASM HERE.

By L. R. Boals

Mychailo Holynsky, Ukrainian operatic tenor who has had a wide experience as leading tenor in a number of European opera houses, and who has just completed a successful concert tour of Canada, gave a recital of songs last evening in Central Auditorium.

Except two operatic airs in Italian, the program was made up of Ukrainian or Slovak songs, unfamiliar to the writer, but which stirred the audience to great enthusiasm.

The first half of the program was brought to a close with the air, "E lucevan le stelle," from Puccini's opera, "Tosca." "Vesti la giubba," the favorite of tenors from Leoncavallo's "Pagliacci," was programmed in the second part, but another Ukrainian air was substituted. However, an air from Giordano's "Andrea Chenier" was sung.

Mr. Holynski's voice is a powerful, robust tenor with ringing top tones which he uses unsparingly. Although the applause was enthusiastic throughout the program, no encores were sung until after the final song—probably because it was a rather taxing program, compossed of vigorous songs with no contrasting, light ones.

The final number was sung with a flute obbligato, well played by Thadeous Porembski of the Youngstown Orchestra. The piano accompaniments of Ambrozij Holowach gave the singer excellent support.

During one of the groups of songs four small girls in Ukrainian custumes ascended to the stage. One made a pretty little speech in Ukrainian, presenting the singer with a floral harp, which was graciously received. The audience numbered several hundred.

(The Youngstown Daily Vindicator, Monday, June 12, 1939.)

Спритний.

На вулиці стрічаються два приятелі.

— Чим довше роздумую, тим більше упевнююся, що одиноким щастям в життї є надія.

— То позич мені 100 долярів.

— ?

— Будеш вічно щасливий надією, що я їх тобі віддам.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО МИ ХОТІЛИБ ЧИТАТИ В „СВОБОДІ".

Перед кількома днями редакція „Свободи" писала, що рада би почути від своїх читачів їхню думку про часопис. Подаю те, що я думаю і що думають мої товариші.

Стверджуємо, що це правда, що напрям „Свободи" є дійсно висловом нашої душі і наших бажань. Хто знає членів У. Н. Союзу, той мусить признати, що редактори „Свободи" відчувають дуже добре душу членів цієї організації. А думаємо, що як відчувають члени У. Н. Союзу, так певно відчуває й усе українське громадянство, всі ті, що почувають себе українцями.

„Свобода" шле кулі на наших ворогів. І як тільки така куля попаде у ворожі ряди, тоді зараз підіймається крик, плач і зойк. Читайте ворожу пресу, а побачите, скільки в ній кожного дня крику на „Свободу". Лають і лають „Свободу" ось ті ріжні „Вісті" чи „Стяги". Але хоч їх крик безсильний, то таки треба далі відбиватись. Тим хочемо сказати, що в останніх часах „Свобода" присвячує замало місця боротьбі з большевиками і гетьманцями. А булоб ліпше, щоб хоч раз на тиждень за ту заразу не забувати, бо її далі ширять між нашим народом. На гетьманський рух треба звертати особливу увагу, бо його попирають багато католицьких священиків, а тому він може нанести більше баламути. Ми думаємо, що большевизм і гетьманство це чиряки на нашім національним організмі. Те, що У. Щ. Вісті так часто тепер покликуються на те, що пише гетьманський „Наш Стяг", переконує нас, що нам треба таки подбати, щоб ті обидва чиряки якнайскорше пукли.

Далі подаємо, що ми задоволені із вступних статтей і того, що пишеться в рубриках „З Дня" і „На біжучі теми". Тільки ті останні рубрики часами не дуже зрозумілі простому робітникові. Статті часами задовгі й читач губиться, заки їх дочитає до кінця. Статті Клима Обуха є зрозумілі, але Онацького не завжди.

Нам здається, що оголошення про книжки є завеликі. Чи не можнаб їх зменшити?

А ще про робітничі справи. Большевики постійно воюють проти „Свободи" тим, що вона нічого не пише про робітничі справи. Це смішний закид. Це ми добре знаємо. Але підмаємо, чи не булоб добре завести в „Свободі" ще колюмну під заголовком „З робітничого руху"?

Також дуже є цікаві відомості з ріжних міст, коли подавані в такім виді, як їх подає інж. Куропась з Шікаґа. Чи не можнаб містити в такий самий спосіб вісті з інших міст, як Дітройт, Клівленд, Пітсбурґ, Ню Йорк, Філядельфія, Мінеаполіс і т. д. При тому особливо важно нам знати про участь Союзовців у народньому життї. Також не знаємо, чому так мало пишеться про „Обєднання". Правда, що є річні звіти з річних нарад, чи з конґресів, як і є місячні фінансові звіти, але таки того всього ще замало. Зазначуємо, що ми не дуже цікаві знати про таких, таких і жінок, що відносяться неприхильно до У. Н. Союзу і до „Обєднання", бо їх праця не може бути правдиво корисною. А що не є корисним, тому шкода присвячувати багато місця в „Свободі".

Більше містити статті як про Конашевича й інші історичні особи. Люди пізнають, кого то ми колись мали.

Надзвичайно цікаво було читати те, що „Свобода" передавала про подвиги нашої армії, повстанців. Тепер ждемо нетерпеливо на дальші описи геройських подій у Карпатській Україні. От це є те, чого тут нарід потребує.

І добре булоб передавати час до часу про кооперативний рух і користи з кооперації.

При кінці зазначу, що це не є виключно мої завваги. Я їх зібрав у розмовах з іншими членами У. Н. Союзу. І не гнівайтесь, як написане не є до ладу.

Йосиф Клебан,
член 105 від. У. Н. Союзу.

Жалоба.

— По кім ви, пані, носите жалобу?

— Я посварилася із моїм другим чоловіком і тому знову вложила на себе жалобу по першім.

ІДЕМО НА ВИСТАВУ!

Вибираємося і ми з Бостону. Одні наймають автобус, другі їдуть кораблем, а інші поїздами. Усі їдемо заманифестувати нашу єдність, пошану до нашої традиції й культури. Їдемо, щоб нашою громадною присутністю заявити, що ніяка сила не спинить українського народу в його змаганнях до волі й самостійности.

Н. Давискиба.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 18. червня, зараз по Сл. Божій, в українській школі, кімната ч. 3. Присутність членів на зборах є обовязкова. Напоминається довгуючих членів, щоби перед замкненням піврічних рахунків вирівняли свої довги, щоби контрольори на піврічних зборах не прочитували по імени, хто кількo довгує. — Уряд від. 86.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Звичайний мітинг Тов. Запорозька Січ, від. 342., відбудеться в неділю, 18. червня, в 2. годині попол., в церковній гали, 645 Рузвелт Аве. Проситься всіх членів прийти на цей мітинг, бо є важні справи до полагоди, як справа спільного пікніку і інші. — І. Маркович, секр.

АЛІКВІПА, ПА. Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 120., відбудуться в неділю, 18. червня, точно в годині 2. пополудні, в звичайнім місці. Обовязком кожного члена явитися на означений час, бо будуть важні справи до полагодження і буде представлений звіт контролі за 6 місяців. Кожний член повинен прийти. Повідати, що вам без мене обійдеться, не є розумна бесіда, бо як всі так скажемо, тоді й мітингу не треба буде. Взивається членів, котрі довгують, щоби прийшли і вирівняли свій довг. Котрі не являться і свій довг не вирівняють, можуть бути суспендовані. — О. Антонік, предс.; Н. Долінко, кас.; Ілько Кобаль, секр.

ЗВІРЯТА МАТИМАТИКАМИ

Чи звірята вміють числити? Чи вони можуть відріжняти більшу скількість предметів від одного предмету? Чи вони зясовують собі справу з числа своїх дітей, та нпр., кури з числа знесених яєць?

Це дуже цікаві питання і психольоґія вже віддавна старається знайти на них відповідь та в деяких випадках навіть її знайшла. Отже стверджено, що ворона, яку загально вважаємо дуже мудрою і спритною птахою, не вміє взагалі числити. Зате курка, яку вважаємо дурною і легкодушною, вміє числити до чотирьох. Коли курці, що сидить на яйцях, а тих яєць є чотири, три або два, взяти одно яйце, то вона негайно запримічує свою страту. Зате, коли з восьми, семи чи шести яєць забрати два або три чи навіть чотири яйця, то вона цього взагалі не запримітить.

Наші „кохані" домашні котики, про яких усе говоримо, що вони є „ґеніями" котячого роду, теж уже відбули свій „іспит". Отже устійнено, що кітка (самців не іспитували) вміє числити до чотирьох, найвище до пятьох. Коли взяти їй одно з пяти котенят, то вона шаліє, одначе коли має їх шестеро, то вже не запримічує страти одного котеняти.

По котах прийшла черга на малпи, які, відомо, найбільш подібні до людини. Ґориль числить тільки до чотирьох, пятьох, найвище до шістьох. Матемотичні здібности такого звіряти, як малпи, не легко ствердити. Але для людини, що вміє орудувати всіми числами, нема нічого тяжкого. Психольоґ порадив собі ось так: Вісім осіб, озброєних тільки у фотоапарати, нідійшли близько до ґориля. Очевидно, малпа перестрашилася людей і намагалася втекти. Коли відійшло шість осіб, ґориль заспокоївся, бо думав, що всі відійшли. Колиж за другим разом відійшли тільки чотири особи, ґориль попав у шал, отже запримітив ріжницю між вісьмома особами, що прийшли, та чотирьома, що остались.

А тепер пси й коні, ті наймудріші і найбільш люблені домові звірята. Отже устійнено, що назагал мудрі коники не вміють числити. Трапляють ся часом між ними „феномени", що їх бачимо іноді в цирку, які при відповідній тресурі доказують інколи „чудес".

Але назагал беручи, то коні й пси здали іспит „недостаточно" з числення. Навіть слони, що мають опінію наймудріших чотироніжних звірят на землі, не зясовують собі як слід справи з того, чим властиво ріжниться число „три" від „чотири".

ПРИЗНАЛАСЯ ДО ВИКРАДЕННЯ ДИТИНИ.

Пані Осборн дозволила свойому 5-літньому синові попрощатися зо своєю нанькою Маргаретою Вейл, котра призналася поліції міста Сан Франсіско, що вона викрала була хлопця, щоб дістати від родичів гроші, котрих їй було конечно потрібно на сплату морґеджу на фарму.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Піврічний мітинґ Тов. Запорозької Січі, від. 305., відбудеться в неділю, 18. червня, в 11:30 рано. Кожний член має прийти на означений час і вирівняти свої залеглости. Контроля буде здавати справоздання з доходів і розходів за 6 місяців. — М. Гентош, секр.

РАНКІН, ПА. Дня 18. червня відбудеться мітинґ Бр. св. Григорія, від. 24., в гали 101 Лакене Ев. Прошу всіх членів, аби явилися на той піврічний мітинґ, бо на 3-місячнім мітинґу було дуже мало членів і не можна було зробити нічого, як закон позволяє. Всіх членів, котрі довгують, просимо вирівняти свій довг, а кому на серці лежить якесь непорозуміння, то най прийде й скаже, а ми полагодимо справу. Також прошу привести зо собою нових членів, бо в 24. відділі замало молодіжи. Багато з них є в чужих товариствах. Ми кличемо: „Свій до свого!" Тож приведіть кілька нових членів до свого У. Н. Союзу від. 24. і буде зроблена робота нашого закону. — Богдан Футрик, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 16. червня, в годині 1:30 пополудні. Проситься всіх членів прибути на ці збори, є важні справи до полагодження. Також проситься всіх членів платити свої вкладки начас, а не стримувати уряду до останньої хвилини. — І. Кокольський, секр.

Щось з науки.

— Татку, а що було перед винаходом радія?

— Спокій, мій синочку.

РУХ У ТОВАРИСТВАХ

Старшина Клюбу **РОДИНА** повідомляє, що задля літніх вакацій діяльність Клюбу **припиняється** до місяця вересня.

Клюб Родина **вибрався** зо свого дотеперішнього льокалю на 747 Бродвей. Про нове пристановище Клюбу буде повідомлення у „Свободі" по літніх вакаціях, у вересні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНҐСТАВН, О. Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140., відбудуться 18. червня, в У. Н. Домі, 525 Вест Рейн Евеню, по Службі Божій. Проситься всіх членів прибути на збори, бо уряд буде здавати піврічний звіт свого діловодства. Довгуючих членів проситься вирівняти свій довг. — Степан Нановський, предс.; Мих. Когут, кас.; Ів. Кравець, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Піврічні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться у вівторок, 20. червня, в годині 7:30 вечором, в церковній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Рівнож проситься членів, щоби кожний член старався привести з собою нових кандидатів до У. Н. Союзу. Кожний обовязково повинен старатися придбати нових членів, щоби збільшити наш відділ у двоє, а це дуже легко зробити, якщо усі члени спільно до цього діла візьмуться. — Томас Подола, пр.; Василь Пилипів, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Піврічні збори Тов. св. Арх. Михаїла, від. 243., відбудуться в неділю, 18. червня, в годині 2. пополудні, в парохіяльній галі, 12205 Парнел Евеню. Проситься членів прибути начас. Є дуже важні справи до полагодження. — Д. Бучман, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Піврічні збори відділу 73. відбудуться в суботу, 17. червня, в годині 7. вечором. Обовязком кожного члена є прибути на збори, бо є справи до рішення й полагодження. Довгуючі члени мусять вирівняти залеглости. — Уряд.

НЮ БРОНСВИК, Н. ДЖ. Місячні Збори Тов. Зап. Січ, від. 353., з причини виступу українців на Світовій Виставі, зістали відложені до дня 23. червня, в пятницю, в годині 8. вечором. — Н. Василюк, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Думка.

Вершком легкодушности в сьогоднішніх часах є заанґажувати службовика й зробити його рівночасно касієром і шофером.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ (5)

Коли Спайк розвивав пакунок з дорогоцінними каменями, чорний ватажок пильно слідкував за його кожним рухом. А коли він укінці побачив гарний блискучий камінь, то зо здивування він розкрив рота. Трол положив на камінь руку і пробував маґічної сили: „Забирайтеся звідсіля", промовив він торжественно. „Киньте зброю і забирайтесь чимскорше".

Але чорні вояки стояли непорушно. А тим менше налякався тих чарів сам ватажок. Він зрозумів слова „забирайтесь", бо це слово він уже раз чув від іншого англійця. Впевнившися, що це до нього відноситься, він визвірився на Трола: „Що? Я? Забирайся? Я роблю, що хочу". Піт виступив обом білим утікачам. А водночас на них усіх з укриття слідкував лев.

„Шкода заходу", завважив Трол до Спайка. „Наша маґія не працює". Спайк відібрав камінь від Трола і почав сам пробувати маґії. Положивши долоню на камені, він промовив: „Ви, погані чортяки, забирайтеся звідсіля чимскорше, поки я не розізливсь. Бо я є великий чарівник і вам усім зроблю кінець, коли схочу. Забирайтесь". Він ще й тупнув ногою.

Та знов маґія не помогла, тільки розлютила до краю чорного ватажка. Він замахнувся кулаком і заїхав Спайкові по пиці. Тепер і інші дикуни кинулись до них зо списами в руках. Зчинився великий заколот і крик. Це притягнуло на місце льва, який дотепер спокійно обсервував той цілий гурт. З ревом він кинувся у саму середину заколоту.